

Veličavski ukrep

»Il Piccolo«, ki je, kot vse kaže, skupaj s tednikom »Vita Nuova« nekakšno glasilo tržaškega nadškofa msgr. Santina, je dne 19. in 20. avgusta objavil med drugim vest, da bosta dve redovnici odslej podeljevali zakrament sv. obhajila bolnikom na ozemlju, ki pripada cerkvi sv. Hijeronima v ulici Capodistria v Trstu (to cerkev so zgradili zlasti s prizadevanjem istrskih prebežnikov). Omenjeni list tudi trdi, da je tržaški nadškof dal to dovoljenje redovnicama, češ da v župniji manjkajo duhovniki.

V našem uredništvu so se zglasili nekateri slovenski verniki in se pritožili zaradi tega nenavadnega ukrepa, zlasti pa zaradi njegove utemeljitve, da ni dovolj duhovnikov, kar nikakor ne ustreza resnici. Poleg svojih rednih škofijskih duhovnikov ima namreč msgr. Santin na razpolago kakih sto drugih duhovnikov, ki jih je zbral iz skoraj vseh istrskih obalnih mestec. Toliko je res, da na sliki, ki jo je 20. avgusta objavil »Il Piccolo« opazimo poleg redovnice, ki deli obhajilo, duhovnika, ki tudi sam obhaja. Je zato torej potrebna redovnica? Resnični razlog nadškofovega povsem nepotrebnega ukrepa navaja sam tržaški italijanski dnevnik, ko piše, da je »Trst po Rimu in Milanu tretje mesto, kjer je v veljavi enak ukrep.« To pomeni, da je za omenjenima italijanskima vele mestoma samo Trst s svojo cerkvijo istrskih prebežnikov tisto mesto, ki si lahko privoščiti takšen nenavaden ukrep! Očitno ne gre za pomanjkanje duhovnikov, temveč za megalomanijo, da se nekdo lahko postavi v štrc z Rimom in Milanom. Zato se mnogi slovenski verniki, kot tudi italijanski, ne morejo prečuditi ukrepu, po katerem smejo brez kakršnekoli potrebe obhajati ljudje, ki niso duhovniki.

Vprašujemo se, kdaj se bodo končale določene cerkvene anomalije, ki so v Trstu že dolgo prepogoste in ki jih verniki ostro kritizirajo. Ob tej priložnosti slovenski verniki ponovno opozarjajo, da je nova župnija sv. Hijeronima, za katero je nadškof odredil omenjeni vsekakor čuden ukrep, nastala, potem ko so odvzeli del ozemlja župnijama v Šklednju in pri salezijancih, ki sta obe dvojezični in kjer se cerkveni obredi opravljajo za slovenske vernike v slovenščini in za italijanske vernike v italijanščini. V novi župniji svetega Hijeronima pa so verski obredi samo v italijanskem jeziku, kar pomeni, da so slovenski verniki popolnoma zanemarjeni. Neizpodbitno dejstvo je, da msgr. Santin tiho, a vztrajno nadaljuje s postopnim raznarodovanjem tržaških cerkva, in sicer v škodo Slovencev. Do kdaj bo trajala ta sektaška politika v tržaški Cerkvi? Je Vatikan obveščen o tem stanju? Če je o njem seznanjen, zakaj ustrezno ne ukrepa? Je treba morda uprizoriti javne demonstracije, da se naredi konec vsem krivicam?

D. L.

Gospodarski položaj še vedno v ospredju

Po velikošmarnih počitnicah se je v vseh tovarnah in podjetjih v državi obnovilo redno delo. S povratkom ministrskega predsednika Rumorja in njegovih sodelavcev v Rim se je ta teden obnovila tudi dejavnost vlade. Mnogi državljani so bili zadnji čas na dopustu, ki so ga preživeli ali ob morju ali v hribih, zaradi česar je stopila nekoliko v ozadje splošna zaskrbljenost zaradi težavnega gospodarskega stanja v državi. Katere so njegove glavne značilnosti, potem ko so se milijoni delavcev vrnili na svoja delovna mesta?

Valutni ukrepi so učinkovali

Gospodarstveniki te dni opozarjajo predvsem na dejstvo, da je lira izboljšala svoj tečaj nasproti drugim valutam. Še pred tremi tedni je znašalo njeno razvrednotenje poprečno skoraj 17 odstotkov, medtem ko znaša sedaj le 12 odstotkov. Očitno je, da so valutni in kreditni ukrepi, ki jih je sprejela vlada, imeli svoj učinek, čeprav je treba priznati, da je k izboljšanju vrednosti lire prispeval tudi tujski promet z dotokom tuje valute. Gospodarstveniki pa te dni ugotavljajo, da se vedno bolj zapleta vprašanje prehrane, zlasti dobave moke. Ker je vlada hotela preprečiti zvišanje cene moke in vseh njenih proizvodov, je sklenila nakupiti v tujini več milijonov stotov trde in mehke pšenice. Poročajo pa, da letošnji domači pridelek pšenice še vedno raje ostaja v skladiščih, kot da bi prihajal na tržišče, kajti marsikdo še vedno računa na povišanje cene pšenice in torej na večji dohodek. Te dni so začele prihajati v državo prve pošiljke od dveh milijonov stotov trde pšenice, ki so jo kupili v Združenih državah, Evropska gospodarska skupnost je dala na razpolago dva milijona stotov mehke pšenice, tri milijone stotov te vrste pšenice pa je Italija kupila od Francije. Izvedenci razunajo, da bodo ti nakupi prispevali k odstranitvi nezaupanja, ki je glavni vzrok zaradi katerega letošnji domači pridelek pšenice nerad prihaja na tržišče, čeprav kmetovalci poleg višje cene prejema za prodano pšenico tudi posebne premije.

Kmetijstvo je bilo zanemarjeno

V resnici ni samo pšenica oziroma moka tista, ki danes dela preglavice v državi, ker je to gotovo najizrazitejši videz krize, ki že dolgo časa globoko pretresa celotno kmetijstvo v Italiji.

Danes vlada splošno prepričanje, da je bilo kmetijstvo predolgo zanemarjeno, oziroma da ni bila za to gospodarsko področje določena ustrezna politika.

V tej zvezi je neki milanski list pred dnevi napisal, kako je zares nerazumljivo, da gospodarski sistem, ki je državo preplaval z avtomobili, avtocestami, gospodinjskimi stroji in s celo vrsto tudi povsem nepotrebnih izdelkov, ni sposoben poskrbeti za rejo krav in pridelovanje pšenice. Verjetno so italijanski gospodarstveniki premalo upoštevali železni gospodarski zakon, po katerem država, ki nima kolikor toliko urejenih primarnih gospodarskih dejavnosti, med katere prištevamo predvsem kmetijstvo, ne more brez težav razvijati sekundarnih in terciarnih dejavnosti, to je industrije, trgovine itd. V ospredje vladnih prizadevanj mora torej ponovno stopiti ustrezna kmetijska politika, pri čemer prihajajo v poštev tudi in predvsem južna področja v državi, o katerih ni rečeno, da se morajo vsa industrializirati, kot je marsikdo doslej mislil.

Zaviranje inflacije

Po splošnem prepričanju je vlada popolnoma pravilno ravnala, ko je odredila zamrznjenje cen blaga široke porabe in tudi cen izdelkov največjih industrijskih podjetij. S tem je sicer zajezila inflacionistični proces, a je jasno, da gre za izredne inčasne ukrepe, ki bodo zgubili na svoji učinkovitosti, če se ne bodo odstranile glavne hibe gospodarskega sistema samega. Gospodarstveniki opozarjajo predvsem na naslednja strukturna posega: na investicije za gospodarski razvoj Juga, pri čemer je treba upoštevati tako kmetijstvo kot industrijo, ki mora nuditi zaposlitev večjemu številu ljudi; nadaljnji poseg zadeva gradnjo stanovanj za delavce, pri čemer je potrebno predvsem poenostaviti obstoječe birokratske postopke. To vprašanje je pereče glede na vsekakor previsok delež plače, ki ga delavci morajo odšteti za stanarino.

Toda tudi omenjena strukturna posega bosta malo zalegla, če se proizvodnja ne bo dalje razvijala in če bo zlasti proizvodnost podjetij prenizka. Vlado namreč v bližnjih dneh čakajo nove naloge, in to predvsem rešitev problema železničarjev, ki zahtevajo med drugim povišek plač, ter preureditev pokojnin, ki bi morale znašati najmanj 40 tisoč lir mesečno za odvisne delavce ter najmanj 30 tisoč lir mesečno za tako imenovane socialne pokojnine. Ureditev vprašanja pokojnin pa terja izdatek 800 milijonov lir, ki jih državni proračun ne predvideva.

Gospodarsko stanje torej ni rožnato in terja nove globlje ukrepe, ki bodo tem lažje uresničeni, če bo v državi vladala politična stabilnost.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 26. avgusta, ob: 8.00 Koledar, 8.05 Slovenski motivi, 8.30 Kmetijska oddaja, 9.00 Sv. maša, 9.45 Chopin: Sonata št. 3 v h molu, 10.15 Poslušali boste, 11.15 »Oliver Twist«, Napisal Charles Dickens, dramatisirala Desa Kraševc. Zadnji del. Izvedba: RO. Režija: Lojzka Lombar, 12.00 Nabožna glasba, 12.15 Vera in naš čas, 12.30 Nepozabne melodije, 13.30-15.45 Glasba po željah, 15.45 »Reševanje«, Komedijska v enem dejanju, napisal Achille Campanile, prevedel Janko Jež, RO. Režija: Jože Peterlin, 16.25 Operetne melodije, 17.20 Glasbeni cocktail, 18.00 Glasba na temo, 18.45 Jazz, 19.30 Zgodovina italijanske popevke, 20.00 Šport, 20.30 Sedem dni v svetu, 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke, 22.00 Nedelja v športu, 22.10 Carlo de Incontrera: Vademecum, 22.30 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 27. avgusta, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke, 13.30 Glasba po željah, 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.30 Karajan podaja Beethovna in Brahmsa, 18.55 Duet Simon in Garfunkel, 19.10 Odvetnik za vsakogar, 19.20 Jazz, 20.00 Športna tribuna, 20.35 Slovenski razgledi: Naša dežela v delih Simona Rutarja - Violinist Slavko Zimšek, pianist Marijan Lipovšek, Vilko Ukmar: Sonata - »Nova pot desetega brata«, pesmi in črtice Ivana Roba - Slovenski ansambli in zbori, 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 28. avgusta, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 7.30 Jutranja glasba, 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke, 12.50 Motivi na klaviaturi, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.30 Komorni koncert, 18.50 The Ramsay Lewis Trio, 19.00 Odmevi kmečkih puntov v slovenskem pripovedništvu in pesništvu (Martin Jevnikar), 19.20 Za najmlajše: S pravljico okrog sveta: »Zmajeva princesa«, Napisal Dušan Pertot, Režija: Lojzka Lombar, 20.00 Šport, 20.35 Carl Maria von Weber: Carostelec, opera, V odmoru (21.15) »Pogled za kulise«, 22.45 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 29. avgusta, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.30 Kvartet Benthien, 19.10 Higiena in zdravje, 19.20 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.35 Simfonični koncert, Vodi Paul Paray, V odmoru (21.15) Za vašo knjižno polico, 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 30. avgusta, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Slovenski razgledi, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.30 V ljudskem tonu, Franc Joseph Haydn: 5 škotskih in waleških ljudskih pesmi za tenor in klavirski trio, Bruno Tonazzi: 2 judovski ljudski pesmi za kitaro, 19.10 Govorimo o ekologiji (Tone Penko), 19.25 Za naše mlajše, 20.00 Šport, 20.35 »Geneza«, Novela, napisal Aharon Megged, dramatisirala Bella Baram, prevedla Nada Konjedic, RO. Režija: Jože Peterlin, 21.35 Skladbe davnih dob, 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 31. avgusta, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.30 Orazio Fiume: Fantasia eroica za violončelo in orkester, 18.50 Jazz trio Georges Arvanitas, 19.20 Na počitnice, 19.25 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.35 Delo in gospodarstvo, 20.50 Vokalno instrumentalni koncert, 21.40 V plesnem koraku, 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 1. septembra, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Poslušajmo spet, 13.30-15.45 Glasba po željah, 15.45 Avtoradio, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.50 Sopranistka Rita Lantieri in pianistka Livia D'Andrea Pomanelli izvajata samospeve, ki so jih uglasbili Giampaolo Coral, Giulio Viozzi, Vito Levi in Gastone de Zuccoli, 18.55 Dva orkestra, dva stila, 19.10 Aleš Lokar: »Tržačan v Ameriški«, 19.20 Revija zborovskega petja, 20.00 Šport, 20.35 Teden v Italiji, 20.50 Na počitnice, 21.05 Zabavni orkester RAI, 21.30 Vaše popevke, 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Zarota proti Nixonu ali kako je napravila FBI iz muhe slona

V ponedeljek so razbodbale ameriške tiskovne agencije v svet vest, da so hoteli predsednika Nixona umoriti. To naj bi se bilo zgodilo med njegovim obiskom v New Orleansu, kjer se je udeležil zborovanja bivših bojnikov, na katerem je tudi govoril. Vodja zarote je bil baje neki bivši policist, ki se piše Edwin Gaudet, po domače Punchy. Ta je v gostilni — najbrž natrkan — govoril, da bi bilo treba Nixona počiti in če tega ne bo storil nihče drug, bo storil to on — samo ko bi imel revolver itd. To je prišlo na uho policiji, ki je javila zadevo naprej in tamkašnje policijsko poveljstvo ter FBI sta takoj napravila iz tega zaroto, po vzgledu tiste, katere žrtev je postal svoj čas predsednik Kennedy v Dallasu. Zaradi tega je bil odpovedan Nixonov sprevoz z avti po mestu in izdani so bili izredni varnostni ukrepi.

Pozneje se je izkazalo, da je šlo samo za grožnje človeka, ki ga je imel malo preveč pod kapo. Toda policijo je bilo sram, da bi priznala, da se je zmotila in napravila iz muhe slona. Tako še vedno vztraja pri trditvi o zaroti. »Zarotnika« Gaudeta niso niti zaprli, ker pijanske grožnje niso nikako hudodel-

stvo, vendar so ga prijavili sodišču zaradi groženj. Zdaj hoče FBI prepričati tako predsednika Nixona kot ves svet, da je bilo Gaudetovo pijansko čvekanje eno, zarota po drugo in da prvo ni imelo nobene zveze z drugim. Vendar doslej ni mogla navesti nobene dokaza za svojo trditev. Baje ji ne verjame niti Nixon, ki se čuti osramočenega zaradi te komedije okrog svoje osebe. Svoji tajnici v San Clemente, kamor je prispel po obisku v New Orleansu, je izjavil, ko mu je čestitala, da je srečno ušel nevarnosti:

»To je bilo zadnjič, da sem poslušal tajno obveščevalno službo. Nikoli več ne bom spremljal programa kakšnega svojega obiska. Tako tveganje pač zahteva predsedniška služba.«

Ta zadeva pa je ponovno razkrila vso politično in poklicno naivnost, ki se skriva za FBI. Ta varnostna organizacija ima v Združenih državah velikansko moč, vendar pa vse kaže, da je postala že pred časom zatočišče nesposobnih birokratov, ki se pulijo za vpliv in oblast — ter seveda za polna korita — njena inteligenčna stopnja pa je blizu ničli.

(dalje na 7. strani)

Mihec in Jakec se menita od republik in diktatur

— Si vidu, Mihec, tudi Grki so dobili republiko. E dragi moj, napredek se ne da ustavet.

— Je res, ja, so dobili republiko, ma vse lih ne znam al so pršli

na bulše al na slabše. Čem reč: al so šli naprej al nazaj.

— Znaš Mihec, dandanes je strašno težko reč al greš naprej al nazaj; al greš na bulše al na slabše. Ke tudi jet zmeram naprej ni prou gvišno. Kašen bot, če greš nečko naprej, lahko prideš u kakšno močvirje. Lahko si zgreš pot jn pole je bulše ne silet nečko naprej, nečko naprej. Morbet je bulše se obrnt. Ma tle je vselih treba reč, de republika je vselih bulše ku monarhiji.

— Ja, Jakec, be znalo tudi bet. Zatu ke Grki so strašno star narod jn uani so jemeli jn kralje jn republike jn prfina demokracijo vre kej jest znam kolko taužent let od tega. Uani be že mogli znat kej je bulše, sej jemajo dosti skušenj. Samo mene me mote tu, de so tu republiko prouzaprou nardili nekšni oficirji jn meni se zdi, de oficirji ne morejo jemet dosti smisla za ledi jn za demokracijo, zatu ke oficirji so vajeni samo komandirat. Pr soudatah, dragi moj, ni demokracije. Pr soudateh je samo komanda jn bugat, Zatu težko verjem, de be tisti grški polkovniki nardili republiko samo iz lebezni do demokracije.

— Ma Mihec, pej ki je zapisano, de be u republici moglo bet več demokracije koker u monarhiji? Ti mešaš republike sez demokracijo, ma tu so dve reči, ke lahko grejo al pej ne grejo vkep. Dandanes so taki cajti, de jemaš lahko več demokracije v kraljestvi jn dosti mejn — al pej neč — demokracije

u republici. Vidi, postaumo reč, Angleže. Uani si lahko prvoščejo kritizirat njeh kraljico, de preveč špenda jn do zde se še ni slišalo, de be zastran tega nardili kašnemi Angleži kašen proces. Reči, reči ti kašnemi precedniki kašne republike, de preveč špenda — boš ben vidu! Dandanes je taku, da precedent republike je dosti več koker an kral, zatu ke precedent je zvoljen od ljudstva jn ga je treba bol rešpetirat. Krali pej, sej znaš, nimajo več take velave.

— Ma zatu so pej postali bol demokracijski. Vidi, postaumo reč, tiste krale gor na Švedskem, na Danskem, na Holanskem... Se vozejo z bičikletu, kraljice hodejo na plac po špežo, kralji hodejo u kavarno jegrat na šah — taku se obnašajo, koker de be bli navadni ledje.

— Sej, sej! Tu pride glih zatu, ke jem ne dajo preveč velave. Velava, dragi moj, narbol frderbale, pej nej bo kral al precedent al kašen jegrauc od nogometa al pej od filma al od kanconet. Dej ti narbol zabitmi uasli kašno velavo, preci bo mislu, de je buh. Jn pole ž njim ne moreš neč več govort.

— Ja, tu be pomenlo, de je narbol važno tu, de ne daš nobenmi tašne velave, de dela kar če. In pole je vselih al mu rečeš kral al precedent al pej, postaumo reč, »vrhovni Jakec«.

— Mihec, se ti ni treba prou neč delat norca ke tu so resne stvari. Jn sm ti tov reč še tu, de tisto grško republiko niso nardili samo polkovniki, ma de je blo tudi ljudsko glasovanje. Jn ludstvo je glasovalo za republiko jn tle ni kej...

— Ja, je glasovalo za republiko, ma pole ke je vre bla jn so bli na komandi tisti polkovniki jn, kadaj si ti slišou, de be bla ana diktatura pr volitvah poražena? Taku naumne diktature, dragi moj, je ni jn je ne bo.

— Ma zde ne zastopen pej prou neč več. — Tudi jest ne.

Nočna napisna akcija na Koroškem

Na Koroškem je v zadnjem času spet prišlo do nekaterih dogodkov, pomembnih za tamkajšnje slovensko prebivalstvo. Dne 4. t. m. je Slovenska prosvetna zveza organizirala izvedbo dramske predstave Sket - Žižkoye »Miklove Zale«, in sicer na odprtem prostoru pred vaško cerkvijo v Svatnah. Prireditelj, ki ji je prisostvovalo več tisoč gledalcev, je zbudila velik odmev v slovenski javnosti; bolj kot po umetniški plati je bila pomembna po narodno - politični, saj je velika udeležba gledavcev dokazala aktualnost te drame, ki živo pooseblja usodo koroških Slovencev. Treba je še dodati, da je mnogo gledavcev prišlo tudi iz Slovenije. Zeleti bi bilo, da bi take poletne prireditve na prostem postale tradicionalne in naj bi po možnosti vključevale še kakšno drugo zvrst, na primer ljudske plesne in podobno.

Samo teden dni pozneje so se v noči od sobote na nedeljo pojavili na nekaterih javnih zgradbah v občinskih središčih Borovlje in Št. Jakob v Rožu slovenski napisi, s katerimi so organizatorji te nočne akcije hoteli opozoriti javnost, da 7. člen državne pogodbe ne predvideva namestitve dvojezičnih napisov samo na cestne kažipote, marveč na vse pomembnejše javne zgradbe, kot na primer poštne urade, železniške postaje, šole, občinska poslopja itd. Kakor poroča slovenski koroški tisk, je policija takoj začela s preiskavo, ki naj bi odkrila storilce.

Omembe vreden dogodek je tudi izjava koroškega deželnega glavarja Hansa Sime v nekem radijskem intervjuju, da do prihodnjih deželnih volitev ne namerava odstopiti

s teba mesta. Kot je znano, Sima na letošnjem občnem zboru koroške socialistične stranke ni bil več izvoljen za njenega predsednika, verjetno prav zaradi pritiska nasprotnikov bolj odprte politike do Slovencev v sami socialistični stranki. Po tamkajšnjem običaju bi Hans Sima moral odstopiti tudi kot deželni glavar, kar pa se ni zgodilo. To je hkrati dokaz, da vladajo v tej stranki tudi o reševanju problemov slovenske različne stališča o določenih vprašanjih, med manjšine. Prevladuje pa vtis, da vodstvo socialistične stranke na Koroškem popušča nacionalistom, s čimer je v skladu sodelovanje s svobodnjaško stranko v nekaterih koroških občinah, torej s politično silo, ki je že vsa povojna leta sovražno razpoložena do Slovencev in ob vsaki priložnosti vztrajno zahteva njihovo ugotavljanje oziroma preštevanje. Tako zadržanje socialistične stranke je v svoji zadnji številki kritiziral tudi »Slovenski vestnik«, glasilo levo usmerjene Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

Ob koncu naj pripomnimo, da bi bilo zelo koristno, ko bi si vsi tisti, ki vedno iščejo in bi radi preštevali koroške Slovence, ogledali zemljevid, objavljen v štirinajstodnevniku »Naši razgledi« z dne 27. julija letos. Tam se bodo prepričali, odkod vse prihajajo dijaki na slovensko gimnazijo v Celovcu. Označeno ozemlje je znatno večje od ozemlja tistih 205 krajev na Koroškem, v katerih bi morali v skladu s sprejetim, vendar neizvedenim zakonom, postaviti dvojezične cestne table. Omenjeni zemljevid na drugi strani neizpodbitno dokazuje, kje povsod prebiva slovenski človek.

Krivično postopanje sovjetskih oblasti z izraelskimi časnikarji in navijači

Sovjetske oblasti vedno spet izjavljajo, da niso Judje v Sovjetski zvezi izpostavljeni nikakemu zapostavljanju in da jim nihče ne dela krivice ter da so oni tisti, ki se ne obnašajo lojalno do sovjetske države. Kako pa je v resnici s tem, se je zdaj spet razodelo na moskovskih mednarodnih študentskih atletskih igrah, na univerziadi. Sovjetska policija in vojaštvo pretepata mlade judovske navijače, ki s tribun vzpodbujajo izraelske atlete, in nekaj so jih tudi zaprli. Tiskovni agenciji Ansa in Reuter sta poročali iz Moskve med drugim, da so policisti ustavili kakih dvajset mladih sovjetskih Judov, ki so zapuščali dvorano, v kateri je bila košarkarska tekma med Izraelom in Portoricom (v kateri je zmagal Izrael) besni nad tem, da so med tekmo navijali za izraelsko moštvo. Poročilo pravi med drugim:

»Dve ženski, ki sta bili v skupini judovskih navijačev, so zboksal in vrgli na tla, nekega moškega pa so zgrabili za roke in ga držali, da se ni mogel ganiti, ter mu razbili očala. Tri druge, med njimi mlada študenta 14-letno Marino Polski in 16-letnega Aleksandra Yoffeja, so aretirali in ju odpeljali na komisariat. Med tekmo so morali sedeti Judje čim bolj daleč od klopi izraelskih atletov in prišlo je do več pretepov s sovjetskimi vojniki v uniformah, ki so jim iztrgali izraelsko zastavo in napis »Krepko, Izrael!«, ter so ju raztrgali. Poleg tega so sovjetski vojniki, ka-

terih je bilo kakih sto, med vso tekmo naravnost zasuli izraelsko moštvo z žvižganjem in žaljivim vpitjem. Ko se je tekma končala z izraelsko zmago, so morali judovski gledalci, katerim je bilo prepovedano, da bi se približali klopi, da bi govorili z izraelskimi atleti, na zapoved službujočih policistov kar najhitreje zapustiti dvorano.«

Že prejšnje dni je bil obsojen na 15 dni zapore neki sovjetski Jud, po poklicu inženir, zaradi navijanja na sobotni tekmi med Izraelom in Kubo.

Sovražno stališče sovjetskih oblasti do izraelskih atletov je pripravilo vodstvo izraelske reprezentance na univerziadi, da je zahtevala, naj bo na vseh tekmah, kjer nastopa izraelsko moštvo, vedno navzoč kak opazovalec Mednarodne zveze za univerzitetne športe (FISU). Vendar kaže, da ta zveza iz obzira do Sovjetov ni bila pripravljena ustreči izraelski zahtevi. Oportunistično je potegnila z močnejšim.

Že pred tekmami pa so sovjetske oblasti razveljavile vizume trem izraelskim časnikarjem, ki so se hoteli udeležiti univerziade. Zveza izraelskih časnikarjev je nato obtožila Sovjetsko zvezo, da ni izpolnila svoje dolžnosti, da zajamči enakopravno ravnanje z izraelskimi časnikarji, ki so imeli nalogo poročati z univerziade.

Vse to in še marsikaj drugega dokazuje,

(Dolje na 7. strani)

N A R O B U

Igor Tuta

Človek v celoti

Zadnjič sem skušal pojasniti, kakšen pomen ima nova težnja po socializaciji v človekovem intimnem življenju. Seveda je to govor, ki bi ga bilo treba vse drugače in vse popolneje izdelati in pojasniti, ker je pač jasno, da v takih kratkih zapisih problematiko kvečjemu lahko nakažemo, ne moremo pa je povsem izčrpati. Kljub temu pa obravnavana snov ne izgubi prav nič na svoji teži. V tej rubriki sem vedno skušal jemati v poštev le bolj splošno človeško problematiko, ki naj bi zanimala širši krog naših bravcev. Tudi zato je možno, da se ti zapisi nekaterim zdijo preveč površni in nepotrebni.

Toda danes bi rad poudaril težnjo, ki me vodi, pri teh zapisih. Gre predvsem za princip osebnega doživljanja življenja in okolja. Gre za to, da na najbolj neposreden in naraven način pride do bolj prizadetega in zato vznemirljivega stika med vsemi, ki živimo v podobnih življenjskih okoliščinah in popisani list, tednik, revija nam morajo biti prav tisto sodobno sredstvo, ki naj nas povezuje, ki naj razbija to težko in mučno sodobno zaprtost, in ki naj nam pomaga v duhovni rasti. Zato pa mislim, da niso potrebne ravno najtežje strokovne razprave. Nasprotno! Hitri tempo današnjega časa nam skoraj ne dopušča branja pogostih daljših razprav in nas skoraj sili v kratko in jedrnat zapisovanje in izražanje bistvenih osebnih dogledanj.

Prav za to gre danes! Da srečaš prijatelja ali da bereš članek, iz katerega diha človeškost, individualnost, osebni odnos. Gre za osebno pričevanje posameznika v stvarih, ki ga zanimajo in kjer ima tudi kaj svojega povedati. Morda bo to nepopolno, morda problematično, lahko tudi težko sprejemljivo, toda zanimanje, ki ga bo zbudil in razgovor, ki ga bo povzročil, bosta daleč pomembnejša od še tako tehtnih in natančnih, dolgovernih in zato neprebranih razprav. Zahteva današnjega časa in sodobnega utesnjenega človeka je prav ta: govoriti, govoriti s seboj, govoriti z drugimi in tako razbiti obroč potrošniške odtujenosti.

In govoriti o vsem, kar nas zanima, zlasti pa o temeljnih človekovih vrednotah, zakaj le tak govor se človeku vtisne v spomin, v dušo, v srce. Le pomembnejša osebna doživljanja nam bodo jutri pomagala v vsakdanjem praktičnem življenju. Zato ne moremo in ne smemo več razlikovati med temi, o katerih lahko razpravljamo vsi, in med raznimi področji, kot da bi bili mi sami kovnjaki. Zato tudi ne smemo delati razlik med raznim področji, kot da bi bili mi sami razbiti na toliko majhnih in ločenih »jazov« (tako socialni, nacionalni, gospodarski, politični ali verski jaz). To ni nikoli držalo, ker smo ljudje bili vedno celoviti in v vseh nas so se vedno bolj ali manj prepletali vsi motivi in vsi račlogi življenja.

To sem želel poudariti, da bi se prav razumeli, zakaj v verske članke tolikokrat vpletam povsem socialne in politične misli ali pa obratno. Toda to je eno in isto, to pomeni biti dosleden na vseh področjih, to pomeni vedno in povsod poslušati predvsem glas svoje vesti, to je težnja k vedno večji človekovi polnosti in popolnosti.

Težave s prometnimi povezavami

Kot je znano, so na italijanski strani meje med Italijo in Jugoslavijo z gradnjo avtomobilskih cest praktično že pri koncu, kar postavlja Slovenijo pred čimprejšnjo dokončno odločitev, kam naj bi se stekala glavna slovenska prometna žila. Ob koncu prejšnjega leta so dokončali prvih 32 kilometrov avtomobilske ceste med Vrhniko in Postojno, v kratkem pa bo končanih nadaljnjih 7 kilometrov proti Razdrtemu. Na Goriškem je v teku živahna gradnja cestnega kraka med krajema Villesse in Gorica ter se v bližini goriškega pokopališča že bližajo meji. Na Tržaškem pa se pripravljajo na nadaljevanje gradnje štiripasovne avtomobilske ceste od Sesljana proti Fernetičem, kjer nameravajo ob meji graditi veliko cestno tovarno postajališče. Prav v zvezi z novim cestnim obmejnim blokom je med Trstom in Gorico zaznati določena nasprotja, vendar kljub temu lahko zapišemo, da bo sodobna cestna povezava proti jugoslovanski meji v kratkem že dano dejstvo.

Nekoliko težje je v Sloveniji, kjer nameravajo v bližnji prihodnosti spremeniti republiški zakon o modernizaciji ceste Šentilj - Maribor - Celje - Ljubljana - Postojna - Nova Gorica - državna meja. Na osnovi novjših raziskav prometnih tokov so nekateri prišli do prepričanja, da bi bilo boljše, ko bi glavno slovensko prometno cestno žilo ne speljali proti Novi Gorici, ampak v Koper. Ta cesta bi se imenovala »slovenika«, od nje pa bi se odcepila dva enakovredna stranska kraka: v Razdrtem 45 km dolga »vipavska cesta« proti Ajdovščini in Novi Gorici ter 15 kilometrov dolga »kraška cesta« proti Sežani in Fernetičem. Ko so v slovenskem parlamen-

tu razpravljali o tem vprašanju, so poslanci iz severne Primorske izrazili nasprotovanje tovrstni spremembi zakona in predlagali, naj bi cestna odcepa proti Kopru in Novi Gorici postala enakovredna, medtem ko naj bi vprašanje povezave s Trstom zaenkrat pustili odprto.

Očitno je torej, da si gospodarski in politični krogi na obeh straneh meje obetajo veliko koristi od izboljšanih cestnih povezav med Italijo in Jugoslavijo oziroma med Vzhodom in Zahodom, zato moremo sklepati, da bo v zvezi s temi problemi tudi v prihodnje prihajalo do zapletov. Naj omenimo, da obstaja podobno vprašanje tudi glede bodočega mednarodnega železniškega prehoda med Gorico in Novo Gorico, ki trenutno služi le za promet med Italijo in Jugoslavijo, ne pa tudi s tretjimi državami, za kar bi ga lahko hitro usposobili. Na jugoslovanski strani so načelno že pristali na to rešitev, težje pa je na italijanski strani. Ni sicer natančno znano, kaj je vzrok temu nasprotovanju in odlaganju, vendar se zdi, da so vmes med drugim interesi Trsta, ki bi tako utegnil izgubiti precejšen del tranzitnega železniškega prometa, zlasti z vzhodnoevropskimi državami. Lansko leto so namreč že opravili poskusne prevoze živine iz teh držav preko Avstrije, Jesenic in Nove Gorice v Italijo, ki so se dobro obnesli, vendar kljub temu prehod od italijanske železniške uprave ni bil priznan za tranzitni promet, kar je seveda nekoliko čudno, posebno še, če upoštevamo gnečo, ki vlada na postajah v Sežani, na Opčinah in na Proseku.

— O —

Pisatelj Boris Pahor bo obhajal v nedeljo, 26. avgusta, svojo 60-letnico. Naša prisrčna voščila, da bi ostal še dolgo zdrav in nam napisal še veliko lepega in aktualnega.

Filmski režiser in igralec Vittorio De Sica je bil 21. t.m. operiran v Ženevi na pljučih. Odstranili so mu tvor v desnem krilu pljuč. De Sica je star 72 let.

Nogometno društvo »Zarja« na Bazovici je imelo te dni občni zbor, na katerem je bil izvoljen čisto nov odbor. Napetost v društvu povzroča vprašanje tujejezičnega trenerja.

K. K. Devin - Štivan

SLOVO OD POLETJA

Kulturni krožek Devin-Štivan se je v nedeljo, 19. t.m., z izletom v prosto naravo poslovil od letošnjega poletja. Za cilj izleta si je izbral Črni vrh nad Idrijo. Šahovski odsek društva je to priložnost izkoristil za prijateljsko srečanje s šahisti iz Črnega vrha. Člani in prijatelji krožka smo se že zgodaj zjutraj zbrali na mejnem prehodu pri Goriškem in nato nadaljevali pot z avtomobili do Črnega vrha. Pred začetkom šahovskega turnirja je bil namreč na programu »vzpon« na Javornik, med potjo pa smo obiskali priletno ženico, ki živi čisto sama na samotni kmetiji in je med zadnjo vojno veliko pretrpela. Bila je zelo ganjena nad obiskom in darovi, ki so jih ji poklonili člani krožka v znak solidarnosti za prestano gorje.

Nekateri mladinci pa so jo takoj po obisku mahnili po strmih stazi proti Javorniku, medtem ko so ostali izbrali bolj položno, čeprav daljšo pot. Hoja je bila zelo prijetna,

ŠTUDIJSKI DNEVI V DRAGI

V soboto, 1. septembra ob 17. uri: začetek s pozdravno pesmijo pevskega zbora »Fantje izpod Grmade«. Ob 17.30: prof. Janko Messner iz Celovca bo predaval o temi: Generacijska problematika na Koriškem, nato pa bo imel beneški duhovnik koreferat o družini v Beneški Sloveniji. V nedeljo 2. septembra, ob 9. uri: nedeljska maša z nagovorom; ob 10. uri: predavanje dr. Ivana Hribernika iz Kranja o temi: Kako gleda zdravnik na ljubezen v družini. Ob 16. uri: predavanje dr. Danila Sedmaka o temi: Generacijska problematika na Primorskem. Ob 17. uri: predavanje prof. dr. Antona Trstenjaka iz Ljubljane o temi: stara in nova podoba družine.

VEST IZ DEVINSKO NABREŽINSKE OBCINE

Vse kaže, da niti poletna vročina ne zaženi delovanja »črnih neznancev«, ki so zadnje čase začeli s sistematičnim mazanjem slovenskih napisov po naši občini. Vse se je pričelo ob začetku turistične sezone, ko so neznanci strgali jugoslovansko zastavo z droga pred sedežem Turistične ustanove. Sledila je mazaška akcija vseh slovenskih napisov pred vhodom v vse vasi od Nabrežine pa do Štivanja. Ob priliki prvega vaškega praznika devinskem gradu so verjetno isti mestrneži prekrili slovenski del napisa v Devinu z nalepkami z italijansko trobojnico in napisom Duino. Končno so se v noči od sobote na nedeljo lepo podpisali na neko privatno poslopje sredi Sesljana in na stene še nedokončanega nadvoza na novem križišču na obalni cesti. Runski križ z napisom »RIVOLUZIONE NAZIONALE« jasno identificira krivce, saj šteje zloglasna Avanguardia Nazionale le peščico pristašev, ki so organom javne varnosti predobro znani. Mirno prebivalstvo naše občine se nad takimi dejanji javno zgraža in obsoja provokatorje, ki skušajo netiti narodnostno sovraštvo med tu živčima narodoma. Obenem pa vsa demokratična javnost še enkrat poziva oblasti javne varnosti, da skušajo enkrat za vselej obračunati s tem golobradci in jih izročijo roki pravice, ki naj jih zgledno kaznuje.

k

OBVESTILO PRIDELOVALCEM VINA TRŽAŠKE POKRAJINE

Pokrajinsko kmetijsko nadzornstvo obvešča vse pridelovalce vina tržaške pokrajine, da rok za prijavo vinskih zalog na podlagi stanja v kleteh ob polnoči 31. avgusta poteče 6. septembra. Pridelovalci vina so zato vabljani, da izpolnijo zadevne obrazce v štirih dvojniki in da jih dostavijo ne več kot doslej trošarinskim uradom, ki so ukinili z zakonom z dne 9.10.1971, št. 825, ampak občinskemu uradu, v katerega ozemeljski pristojnosti se nahajajo kleti s prijavljenim pridelkom.

Pridelovalci vina naj prijavijo svoje zaloge pravočasno, ker roka za prijavo vinskih zalog v nobenem primeru ne bodo podaljšali.

Za kršilce predpisov so predvidene posebno visoke globe.

ZA POVIŠANJE KMEČKIH POKOJNIN

Za čimprejšnje in pravično povišanje kmečkih pokojnin na raven delavskih kategorij, za kar se ZVEZA NEPOSREDNIH OBDELOVALCEV že dolgo let poteguje in za boljše neposredno obliko zdravniške in farmacevtske oskrbe, vabimo kmečke upokojence, da se zglasijo v uradu Zveze neposrednih obdelovalcev v Trstu, ulica Roma 20, kjer bodo podpisali pooblastilo, s katerim bo ZVEZA ščitila in se zavzemala za vse njihove pravice pri vseh pristojnih oblasteh.

Upokojenci naj prinesejo s seboj pokojninsko knjižico ter zdravniški list (mod. C.D.4).

Za vsa podrobna pojasnila naj ve obrnejo na Zvezo neposrednih obdelovalcev v Trstu ulica Roma 20 ali v Gorici ulica Boccaccio 33.

ker je narava v teh krajih zares čudovita. Škoda le, da nekateri niso bili primerno obuti za takšno pot. V koči na Javorniku smo se okrepčali, saj smo bili pošteno lačni in žejni. Vsi bi radi še ostali v tako lepem kraju, a zavedali smo se, da nas čaka še velika preizkušnja. Šahovski turnir se je začel že ob dveh popoldne in smo zato morali kmalu nazaj.

Tekmovanje ni bilo za Devinčane najbolj uspešno, saj so izgubili z izidom 9:5 v korist šahistov iz Črnega vrha. Porez pa ni zmanjšal dobrega razpoloženja. Vsi skupaj smo se namreč prav lepo imeli pred »brunario«, ki je last člana našega krožka, kjer smo se po zaslugi prijazne gospodinje in njenih prirodnih pomočnic prijetno zabavali ob dobrih čevapčičih in pristni kapljici. Tu sta si obe ekipi tudi izmenjali darove. Marsikomu je bilo žal, da se je moral vrniti tako hitro domov.

A. L.

SOLKANSKO POLJE

Že nekaj časa se nismo v Novem listu nič oglašili. S tem pa ni rečeno, da smo nanj pozabili ali da se ni pri nas kaj novega zgodilo.

V zadnjem času smo imeli pri nas kar dva razveseljiva pojava, in sicer dve poroki.

Iz ugledne družine Korsič se je poročila univerzitetna študentka Marinka. Njen ženin pa je agronom Danilo Čotar.

Drugi par, ki je stopil pred oltar, sta pa nevesta Elvira Gorjan in ženin Ivan Lampe. Vsi znanci in prijatelji želijo iz vsega srca obema paroma dosti sreče in zadovoljstva na novi življenjski poti.

Letošnje poletje je tudi k nam prineslo vroče, pa tudi muhasto vreme. Krompirjevo letino je prizadela suša. Zato ne bo toliko pridelka, kakor je kazalo z začetka. Za pšenico pa je bila letina srednja.

Tudi toča nas je dvakrat prav neprijetno obiskala. Prvič je malo klestila pri odcvetanju grozdja. Hvala Bogu, da ni povzročila preveč škode.

Ko je pa drugič padala, je pa že bolj hudo klestila. Po nekaterih plantah je odnesla tudi polovico pridelka. Letino je prizadela posebno na severovzhodni strani Solkanskega polja.

Opazamo tudi, da se letos podi po naši ravnini malo divjačine. Pač pa leta dosti vran, ki objedajo dobro zorečo koruzo, posebno ob levem bregu Soče. Vendar upamo, da bo letina na splošno še kar dobra.

Na koncu pa sporočamo še žalostno vest, da nas je v zadnjem času zapustil 66-letni France Gabrijelčič. Bolehal je že nekaj časa. Sosedje so ga poznali kot dobrega moža in izredno pridnega zidarja.

Študijski dnevi SKAD

Slovensko katoliško akademsko društvo SKAD v Gorici prireja od 24. do 27. avgusta študijske dneve v Žabnicah za višješolce, akademike in mlade izobražence. Predaval bo profesor Vladimir Truhlar z Gregorijanske univerze v Rimu o Cerkvi in slovenski družbi ter o duhovni situaciji.

Drugo predavanje bo imel nadškofijski kancler dr. Klinec o kulturno-družbenih problemih na Goriškem in o vlogi mladih izobražencev.

Vsa soseska izraža družini in sorodnikom iskreno sožalje. Rajni naj pa uživa večno plačilo.

Tako poteka naše življenje v teh vročih poletnih dneh, veselih in žalostnih in v upu, da bo prihodnje leto boljše.

—o—

KOPALNA SEZONA

Letos se goriški mladini, pa tudi kar celim družinam, kar nič ne stoji po kopanju v morju od Gradeža do Sosljana.

Ovirala jih je prehuda vročina za vožnjo do obale pa tudi umazana morska voda.

Zato pa je vse bolj živahno ob Soči in Pevmici, ker je voda čista in osvežilna, kakor v nekdanjih časih, ko še nismo poznali kužnih miazmov v zraku in vodah.

Goriški občinski možje že premišlujejo, kako bodo za prihodnje leto uredili ustrezna kopališča ob soških bregovih. Čas bi že bil!

STARA KORENINA

Kdo ne pozna v Gorici in okolici ravnatelja Antona Pavšiča z vedno zadovoljnim nasmeškom na obrazu?

Malokdo pa ve, da je obhajal 7. avgusta svoj 87. rojstni dan.

Še vedno živahen prihaja v mesto tudi s kolesom, on, ki je zares starosta Kluba starih goriških študentov in v dijaškem žargonu »Žiži griš«.

Rodil se je leta 1886 v Kromberku. Študiral je v Gorici in na Dunaju fiziko in matematiko. V prvi vojni, o kateri zna marsikatero šaljivo povedati, je bil na Piavi hudo ranjen.

Po vojni je skoro pol stoletja poučeval na srednjih šolah v Trstu, Idriji in v Gorici, kjer je nekaj časa opravljal tudi ravnateljske posle. Dolga vrsta dijakov se spominja profesorja Pavšiča kot dobrohotnega, čeprav strogega vzgojitelja.

Tudi on je moral okušati »sladkosti« črne režime, ko so ga premeščali po raznih šolah v Furlaniji, kamor se je moral dolga leta s kolesom voziti.

Pa vse težave, ki jih je dosti tudi v družini preстал, mu kljub patriarhalnim letom niso vzele dobre volje. Želimo mu, da bi jo ohranil do stotega leta in še čez!

Odgovor Ludviku Vrtačiču

V »Katoliškem glasu« je objavil Ludvik Vrtačič članek »O metodah „krščanskega socialista“«, v katerem se pritožuje nad »odgovorom, ki ga je bil deležen od strani »krščanskega socialista« v Novem listu (št. 940, 24.5.1973) zaradi njegovega odgovora v Katoliškem glasu (št. 11, 15.3.73) itd.

Naj k temu pripomnim, da nisem nikdar imel namena polemizirati z Ludvikom Vrtačičem, ampak sem samo odgovarjal na pisanje Katoliškega glasa, ki se mi je zdelo obrekovalno, naperjeno na nekdanje krščanske socialiste, ki jih je dolžilo stalinovstva. Ne vem, zakaj se je Ludvik Vrtačič vrnil v to polemiko. Najbrž le zato, da bi si napravil nekoliko reklame. Vsekakor ni bil udeležen pri medvojnem političnem dogajanju in kolikor vem, tudi ni zgodovinar in ne politik, zato nima pomena polemizirati z njim. Morda se bo to splačalo, ko bo prišel nekoč

na dan s svojimi političnimi nazori, če jih ima.

Kar pa zadeva polemiko o delu in boju krščanskih socialistov med vojno, bi rad od Katoliškega glasa enkrat za vselej odgovoril (»da nam postane vse jasno«), kaj naj bi bili krščanski socialisti med vojno po njegovem storili:

1. Ostali križem rok?
2. Sli v OF?
3. Sli k domobrancem?

Ce je bila še kaka četrta možnost, naj jo navede. Meni ni znana. Če pa bi še vprašal, kak namen ima sploh danes taka sovražna gonja proti krščanskim socialistom, ko »K. g.« istočasno pridiga »spravo« med Slovenci, bi bilo to že najbrž preveč. Zato ga rajši ne bom spravljal v zadrego.

Krščanski socialist

Obnavljanje demokracije v Grčiji

V nedeljo točno opoldne je predsednik grške republike Papadopoulos slovesno prisegel pred grškim patriarhom in visokimi državnimi predstavniki, s čimer se je tudi uradno začela v Grčiji republika, po 110 letih monarhije. Novemu predsedniku grške republike je čestital tudi jugoslovanski predsednik Tito.

Gotovo le malokdo joče za grško monarhijo, ki je bila Grkom ob osvoboditvi izpod turškega jarma bolj ali manj vsiljena od zunaj in katere nosilci niso bili grške krvi. Nesmiselno je povezovati obstoj monarhije v Grčiji z demokracijo. Ravno monarhija je bila tam vedno vir političnih intrig in diktatorskih teženj.

Grška polkovniška vladavina je nenavadno modro in humano zaključila svoje 6-letno obdobje. Z ustanovitvijo republike je obnovila tudi politične svoboščine in izdala obsežno amnestijo za politične jetnike in begunce, ki je stopila takoj v veljavo. Pripomniti je treba, da ni bil ves čas polkovniške diktature nihče usmrčen, niti znani Panagulis, ki je hotel ubiti predsednika Papadopoulosa in je bil zaradi tega in zaradi dezerterstva iz vojske obsojen na smrt. Z amnestijo ob nastanku republike se je znašel tudi on na prostosti.

Ni mogoče zanikati, da je imela polkovniška vladavina v Grčiji doslej značaj diktature, toda prav tako ni mogoče zanikati, da je bila logična posledica kaosa, v katero so spravili Grčijo »demokratični«, do kosti korumpirani desničarski in levičarski politiki, ki so skrbeli samo za svoje lastne in skupinske interese. Niso se hoteli spametovati dokler ni posegla vmes skupina oficirjev in jih odstranila. Za vsem vpitjem o »fašizmu« v Grčiji je bilo veliko histerije in maščevalnosti odrinjene atenske »čaršije«. O fašizmu v Grčiji so lahko govorili le taki, ki resničnega fašizma s številnimi in izvršenimi smrtnimi obsodbami ter popolnim zatrtjem vsake kritike niso nikoli okusili.

Papadopoulosova republika v Grčiji res da ni in ne more biti ideal demokracije. Res pa je tudi, da je zelo redek, če ne edinstven primer prostovoljne preobrazbe vojaške diktature v neko obliko demokracije in da bi v tem pogledu lahko pokazala pot marsikaki vojaški in nevojaški diktaturi.

Prejeli smo

Spoštovano uredništvo!

Ker je prišlo v zvezi s študijskimi dnevi Slovenskega kulturnega kluba, o katerih ste kratko poročali v Vašem listu 9 avgusta, do nekaterih sprememb, bi Vam bili hvaležni, če boste objavili popravek. Zaradi tehničnih težav smo morali zamenjati kraj študijskih dni, rahla sprememba bo tudi v datumu. Člani bodo pravčasno obveščeni.

Oprostite za nadlogo in prisrčna hvala za prijaznost, s katero spremljate delo kluba!

Za odbor SKK

Martin Breclj

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Novi leksikon v slovenskem jeziku

Cankarjeva založba v Ljubljani je pred nedavnim izdala splošni leksikon, ki je nastal po vzoru leksikonov svetovno znane založbe F. A. Brockhaus iz Wiesbadna v Zahodni Nemčiji. Delo pri izdaji leksikona je vodil 20-članski uredniški odbor, sodelovalo pa je še 120 strokovnjakov, poznavavcev posameznih področij življenja. »Leksikon Cankarjeve založbe« obsega 14.000 gesel, dopolnjuje pa ga še 800 barvnih in 4100

črno-belih slik. Pri tem delu ne gre za enostaven posnetek nemške predloge, marveč tudi za pomemben prispevek slovenskih strokovnjakov, ki so leksikon uredili v skladu z okoljem in potrebami v Sloveniji oziroma Jugoslaviji. Leksikon je splošen in namenjen zlasti izobražencem ter drugim uporabnikom, ki naj bi v njem našli najnujnejše informacije iz kulturnega, političnega, družbenega življenja, iz tehnike, narave itd. Kakor poudarja uredniški odbor v uvodni besedi, se zaveda, da tako delo ne more biti popolno, zato prosi, da mu bravci posredujejo morebitne pripombe, kritike in dopolnila. Založba se je namreč odločila, da mora leksikon v prihodnje rasti sam iz sebe, z drugimi besedami, prva izdaja bo postala osnova poznejših, popravljenih in dopolnjenih izdaj.

»Leksikon Cankarjeve založbe« ni prvi splošni leksikon v slovenskem jeziku, vendar je od vseh, ki so do danes izšli, najbolj popoln, tudi v tehničnem pogledu. Zelo zanimivo je, da se je z mislijo na izdajo splošnega leksikona v slovenskem jeziku kot verjetno prvi na Slovenskem pred približno 80 leti ukvarjal že goriški politik, založnik, tiskar in publicist Andrej Gabršček, vendar do njene uresničitve ni prišlo. Slovenci smo doslej poleg splošnih dobili tudi več specializiranih leksikonov, na primer »Evropski umetnostno zgodovinski leksikon« Luca Menašaja, začetni del »Krajevnega leksikona Slovenije« in »Slovenski gledališki leksikon«.

Kar zadeva zamejstvo, so informacije v »Leksikonu Cankarjeve založbe« v sorazmerju z ostalimi podatki zadostne; ob tej priložnosti bi opozorili le na dve netočnosti pod geslom »Trst« na strani 999. Svobodno tržaško ozemlje ni bilo ustanovljeno leta 1946, marveč po sklenitvi mirovne pogodbe leta 1947, mesto Trst pa je ponovno pripadlo Italiji leta 1954 in ne 1955.

Kljub takim in podobnim pomanjkljivostim pa je »Leksikon Cankarjeve založbe« pomembna in dragocena knjiga, ki jo bo s pridom uporabljala vsak slovenski izobraženec.

— O —

JOŽE GROM »NAŠE GOBE«

V zbirki »Moj priročnik«, ki jo je začela izdajati Monorjeva družba v Celju, je izšla knjiga Jožeta Groma »Naše gobe«, kot prva knjiga »Gobarskega priročnika«.

Knjiga je tiskana na zelo lepem papirju in ima priročno žepno obliko. Po opremi je naravnost razkošna. To velja predvsem za mnoge barvne fotografije, ki jih je tudi posnel J. Grom, medtem ko je prispeval risbe in tiskarsko opremo Bojan Kirn. Knjiga šteje 176 strani in od tega prinaša kar 150 strani lepo barvno fotografijo kake gobe oziroma cele gobje družine v njenem naravnem okolju, spodaj pa je objavljene pol strani besedila. Najprej je navedeno uradno slovensko ime gobe, nato latinsko in nato še druga imena, ki jih uporabljajo v raznih krajih na Slovenskem za tisto gobo. Značilno je, da ima skoro vsaka goba več imen. Nato so navedeni o njej vsi bistveni podatki pod gesli: rastišče, klobuk, plodnica, kocen, trosi, meso, uporabnost, opozorilo in posnetek, kjer je navedeno, v kakem razmerju je barvna fotografija do naravne velikosti gobe.

Knjiga obravnava tako užitne kot neužitne gobe. Na začetku prinaša uvod »Osnovni pojmi o gobah z risbami; na koncu pa »Temelje gobarske zapovedi« in seznam slovenskih gob.

To delo pomeni dragoceno darilo ne le za gobarje (med Slovenci jih je še vedno veliko in lahko bi jih prišteli v isto kategorijo kot lovce ali ribiče), ampak tudi jezikoslovce (zaradi starodavnosti in pestrosti gobjih imen) in za prirodoslovce. Knjiga je zaradi svoje krasne opreme primerna tudi kot darilo ne le gobarjem, ampak vsem, ki ljubijo naravo in se veselijo bogastva in lepote njenih oblik.

LETNO POROČILO GIMNAZIJE ZA KOROSKE SLOVENCE

Zvezna gimnazija za Slovence na Koroskem je izdala »letno poročilo« za šolsko leto 1972-73. Iz njega je razvidno, da je imela slovenska gimnazija v Celovcu v zadnjem šolskem letu 424 učencev (212 fantov in 212 deklet) ter 29 profesorjev. Poleg drugega prinaša tudi kratko šolsko kroniko, kar bi bilo dobro posnemati tudi v letnih poročilih tukajšnjih slovenskih šol, ter nekaj prispevkov dijakov in profesorjev.

ZBORNİK »IDEJE IN VREDNOTE«

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu je izdalo zbornik »Ideje in vrednote«, ki prinaša lanska predavanja s študijskih dni v Dragi. Zbornik vsebuje naslednja predavanja: Boris Sancin: »O idejnem pluralizmu«, Lojze Šuštar: »Svoboda vesti kot izraz človekovega dostojanstva«, Jožko Tišler: »Koroška«, Emil Cencič: »Beneška Slovenija«, Damijan Paulin: »Goriška in Tržaška«, Alojz Rebula: »O spremenljivosti in nespremenljivosti vrednot«, Jože Peterlin: »Izhodišče Drage«.

Knjigo, ki šteje skoraj 110 strani so uredili Marijan Bajc, Marij Maver in Franc Mljač. Dobi se v slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici. Nanjo opozarjamo naša bravca.

F.J. - 147 S M R T V POMLADI

Čez kakke pol ure, ko je bil že precej zasopih od nagle in neprestane hoje navkreber, sta prišla nekam na vrh, čeprav gozda ni bilo konec in se ni nikamor videlo. Pod nogami je čutil, da se je pot prevesila navzdol. Zdaj je lažje hodil.

Hodila sta še kakih pet minut. Potem sta se znašla na majhni jasi, okrog katere je sedelo pod grmovjem večje število ljudi. Videti jih ni bilo, ker je vladala pod grmi črna tema, a uganil jih je lahko po govorjenju in premikanju.

»Koga za vraga je pa Sova prignal?« je slišal.

»Počakaj tu!« mu je rekel tisti, ki ga je prignal. »Sedi na tla! Lahko se tudi vležeš! Pazite, da vam ne uide!« je opozoril druge.

»Nam že ne!« se je nekdo oglasil in slišati je bilo repetiranje puške.

Tine se je vsedel s prekrižanimi nogami na mokro travo.

»Kje so Lahi? Se bomo udarili?« so spraševali glasovi izpod grmovja.

»So še v dolini. A boste že slišali. Moram iti najprej poročat komandirju,« je rekel Sova in izginil nekam v grmovje.

»Odkod si?« je vprašal glas izpod grma.

»Iz Ljubljane.«

»Ali si sam prišel k nam ali pa te je Sova ujel?« je hotel vedeti drug.

»Bežal sem pred Italijani pa sem naletel na vašega Sova.«

»Zakaj si bežal pred Italijani? So te hoteli zapreti?«

»Delali so preiskavo na vlaku, jaz pa sem peljal v kovčku zdravila in municijo za partizane. Ko so se lotili mojega kovčka, sem skočil z vlaka.«

»Dobro si storil.« Čutil je, da mu verjamejo in da si je pridobil njihovo simpatijo.

»Boš zdaj ostal pri nas?«

»Rad bi ostal. Pri vas je gotovo boljše kot v Ljubljani. Tu ste svobodni.«

»V Ljubljani je bolj udobno. Tu boš pa videl hudiča. Niti čevljev si ne utegneš nikoli sediti.«

»Toda vi se lahko vsaj bojujete. V Ljubljani moramo le prenašati. Tam vas mnogi zavidajo. Tudi jaz sem vas zavidal.«

»Bomo videli, koliko časa nas boš še zavidal, če boš ostal pri nas. To ni življenje za ljubljanske srajce.«

»Jaz nisem ljubljanska srajca.«

»Odkod pa si?«

»S Štajerskega.«

»Ali si študent, begunec?«

»Ja,« je rekel Tine. Ni se mu zdel prime-ren čas, da bi jim razlagal, kako se je znašel v Ljubljani.

»Tu imamo nekaj Štajercev,« je rekel nekdo. »Toda nocoj ne bo veliko časa za predstavljanje. Zdi se mi, da bomo kmalu šli nad Italijane. Še prej pa bosta komandir in komisar odločila, kaj bo s teboj. A nikar se ne boj, če nimaš nič nad sabo.«

»Kaj naj bi imel nad sabo?«

»Lahko bi te bil kdo nalašč poslal med nas... Da bi kaj izvohunil in nas izdal, saj veš.«

»Moral boš dokazati, da to ni res,« je rekel drugi.

»Kako naj to dokažem?«

»Najboljše, da poveš vse po resnici.«

»Saj to mislim.«

»Potem je vse v redu.«

»Si videl Italijane v dolini?« je hotel vedeti nekdo drug.

»Ne. Samo luči njihovih avtomobilov.«

»Jih je bilo veliko?«

»Mislim, da ne.«

»Tem bolje.«

(Dalje)

Sodobno kmetijstvo

Živinoreja in italijansko-jugoslovansko sodelovanje

Ob 15. kmečkem taboru na Opčinah, katerega strokovni del je bil osredotočen na okroglo mizo o živinoreji, velja zapisati misel, da je ena izmed poti za izhod iz živinorejske krize sodelovanje med italijanskim in jugoslovanskim obmejnimi področjem.

Kras — kot pravilno poudarjajo naši živinorejci — ima eno najboljših goved v Italiji. Istočasno je Italija velik uvoznik živine ter je lani uvozila dva milijona in pol glav živih goved. K temu je treba dodati porast cene mesa, ki se je lani povprečno v Evropski gospodarski skupnosti dvignila za 22 odstotkov.

Pravijo, da je sedanja kriza italijanske živinoreje najhujša v povojnem času. V zadnjih petih letih je število goveda padlo od 10 na 8,6 milijona glav kljub že omenjenemu povišanju cen živinorejskih proizvodov. Vzroke krize so skušali analizirati tudi na okrogli mizi v okviru Kmečkega tabora na Opčinah. Kot glavni vzroki so bili navedeni podražitev krmil, statičnost cene mleka, težave pri prodaji živine za zakol, davek na dodatno vrednost IVA in še nezadosten razvoj zadržništva.

Krmila so se podražila za 40 odstotkov, a istočasno ni dovoljeno prezreti, da so se povečali tudi izdatki za delovno silo, in sicer za 20 odstotkov. Glede prodajnih cen pa nekateri računajo, da niso samo statične, marveč so celo padle za 20 odstotkov zaradi razvrednotenja lire, konkurence tujih živinorejskih proizvodov ter špekulacij, ker — kot ve povedati tisk — špekulanti predelujejo mleko v prahu v prehransko mleko, ki jih stane samo 45 lir proti 110 liram za liter pristnega kravjega mleka v hlevu. Industrijsko mleko ne samo nima takšnih prehranskih lastnosti kakor navadno, marveč utegne biti tudi škodljivo za zdravje.

Kot katerikoli drugi gospodarski sektor kmetijstvo ne more vzdržati takšnega neravnovesja med izdatki in izkupičkom. Zlasti malim živinorejcem se reja govedi več ne splača ter koljejo tudi krave in zapirajo hleve. Tako bo nazadovala proizvodnja mleka, za padcem števila telet pa tudi razpoložljivost mesa. O mleku je treba spomniti, da ponekod doseže 80 odstotkov vrednosti prodanih živinorejskih proizvodov.

Kot blago široke potrošnje je mleko pod zaporo ter se njegova cena od 15. januarja lani ni nič spremenila.

Na okrogli mizi je bil stavljen predlog, naj bi zaradi tega živinorejcem dajali deželne podpore. Kot začasni ukrep je to brez dvoma potrebno, nikakor pa ne more biti dokončna rešitev, ker se zgolj s podporami še nista rešila noben gospodarski sektor in nobeno narodno gospodarstvo. Naše kmetijstvo je treba predvsem modernizirati, da bo bolj konkurenčno. Odpraviti je seveda treba monopole, kakršnega ima glede mleka družba SALPAT-MARZOTTO, ki narekuje cene. Na okrogli mizi je bila postavljena trditev, da družba prodaja mleko po 3,2 odstotka maščobe, medtem ko od živinorejcev zahteva 3,3 odstotka maščobe.

Za konkurenčnost je živinoreja na Krasu tako kot drugod po Italiji preveč razdrobljena. Mansholtov načrt za Evropsko gospo-

darsko skupnost opozarja, da so lahko rentabilni hlevi s sto glav živine. V Italiji pa je hlevov s 50 do sto glav živine samo 1,5 odstotka. Največ je hlevov, v katerih je od tri do pet glav živine in sicer 28,3 odstotka.

Iz vsega tega je videti, kako je za male živinorejce izhod v vzajemni pomoči, katero tvori združništvo. Združništvo mora biti seveda moderno, da bo zagotovljena njegova rentabilnost. Na okrogli mizi 15. kmečkega tabora na Opčinah so pravilno poudarili, da morajo zadruga skrbeti tudi za gospodarsko programiranje. Zadruga naj na osnovi potreb tržišča usmerja člane k določenim dejavnostim ter tako preprečuje presežek nekaterih pridelkov in pomanjkanje drugih. Istočasno so važni hranjenje, reklamizacija in komercializacija proizvodov. Združnemu hlevu se mora nujno pridružiti zadržna mlekarna. Vsaj za začetek so potrebne deželne podpore za hitrejši razvoj zadržništva na podlagi deželnega zakona številka 16.

K boljši prodaji pridelkov lahko pripomore tudi kmetijski turizem, katerega bi bilo treba na Krasu čimbolj razviti zaradi bližine velikih mest, kot je na primer Trst. Kmet, ki bi oddajal sobe turistom, bi lahko istočasno prodajal živila.

In italijansko-jugoslovanska kooperacija? Italija je — kot rečeno — velik uvoznik, Jugoslavija pa izvoznik kmetijskih pridelkov: od goveda in mesa do krmil, včevši seno in koruzo. Na obmejnem področju so že manjši zadevni stiki, katerim pa je treba dati veliko širšo, organsko ter pravno-gospodarsko obliko. Obstaja že italijansko-jugoslovanska pogodba za industrijsko-tehnično sodelovanje iz leta 1964, ki velja tudi za živilsko industrijo ter s tem za živinorejo in kmetijstvo na splošno. Naj omenimo na primer uvoz krmil z jugoslovanskega ozemlja ter izvoz malih motokultivatorjev v nasprotni smeri z italijanskega ozemlja. Možnosti za kooperacijo so dokajšnje, potrebni pa so pravilni gospodarski in pravni prijem v okviru obstoječih pogodb ter z zahtevo po še novih.

Egidij Vršaj

KRIVIČNO POSTOPANJE SOVJETSKIH OBLASTI Z IZRAELSKIMI ČASNIKARJI IN NAVIJAČI

(nadaljevanje s 3. strani)

da vlada v Sovjetski zvezi pravo sovražstvo do Judov, tudi do domačih in ne le do Izraelcev. To sovražstvo ima globoke in stare korenine, četudi ga zdaj opravičujejo s stališčem Izraela na Bližnjem vzhodu. Judje so bili v Rusiji že od nekdaj preganjeni, celo bolj kot v katerikoli drugi evropski državi. V Nemčiji je šele Hitler sprožil preganjanje Judov, v Rusiji pa so prirejali strašne »pogrome« (love in pokole) proti Judom že stoletja. Tak pogrom je doživela sedanja predsednica izraelske vlade Golda Meir kot štiri-letna deklica v Rusiji. To je njen prvi spomin, kot je sama povedala. Tam je nastal zaničljivi izraz »Žid« za Juda, ki se je žal vgnezdil tudi v slovenščino, čeprav govori sveto pismo vedno samo o Judih in ne o Židih. Poleg tega vzbuja jezo sovjetskih oblasti dejstvo, da se sovjetski Judje niso pripravljeni odpovedati svoji narodnosti in veri, ampak se obojega zvesto držijo, vsaj mnogi med njimi. Tako predstavljajo neko čudno posebnost med sovjetskimi prebivalci. Obstoj lastne judovske države zunaj Sovjetske zveze jih vsaj posredno ščiti in jim daje samozavest, ki je druge sovjetske narodnosti nimajo. Prastari razlogi sovražstva proti Judom se tako v Rusiji prepletajo z novimi in ustvarjajo vzdušje, ki zasluži vsaj ime sovražnost, če že ne preganjanje.

ZAROTA PROTI NIXONU ALI KAKO JE NAPRAVILA FBI IZ MUHE SLONA

(nadalj. z 2. strani)

Ta organizacija ima na vesti tudi razne državne udare po svetu, ki naj bi spravili na vrh ljudi tipa Van Thieu in Lon Nol. V FBI vlada kroničen strah pred vsemi demokratičnimi in prenovitvenimi gibanji po svetu. Najbolj so ji pri srcu razni generali, ki čeljustajo, kako bi oni z »močno roko« napravili red, in tragično je, da jim FBI tudi pogosto pomaga v sedlo. Rezultate lahko vidimo trenutno v Južnem Vietnamu in v Kambodži, prej pa že v Seulu, in v raznih južnoameriških republikah. Eden izmed krivcev, ki so spravili ameriško politiko v svetu na tako nizko raven, je ravno FBI.

Ču-En-lai svari Zahodno Evropo pred Rusi

Kitajski ministrski predsednik Ču En Lai je sprejel v Pekingu holandsko parlamentarno delegacijo in je ob tej priložnosti izrekel zanimivo svarilo Zahodni Evropi, rekoč, da bi se morala varovati vsakršne iluzije o mednarodnem pomirjenju. Dejal je tudi, da si države, ki se vdajo v svojo oslabitev, nakopujejo nesrečo.

»Kitajska je pripravljena za vsakršen primer in nikomur se ne bo nikoli posrečilo stopiti na njena tla«, je rekel. V mislih je imel po vsej verjetnosti Ruse. Po njegovem bi morala Zahodna Evropa misliti na to, da bi se združila in okreplila svojo obrambo. Morala bi se braniti tako pred sovjetskimi kot pred ameriški gozjnami, izsiljevanjem in in poskusi hegemonije. Vsekakor Zahodna Evropa ne bi smela imeti pomirjenja za izvršeno dejstvo.

Sovjetski imperializem je ilustriral Ču En Lai ne le z zgodovinskimi dejstvi, ampak tudi

s tem, da so sovjetske ladje letos prvič plule po ožini, ki loči Kitajsko od Japonske.

Ču En Lajeva izjava dokazuje, kako kitajsko vodstvo sodi o današnjem svetovnem položaju in da s simpatijo gleda na Zahodno Evropo, v kateri vidi svojega zaveznika v pogledu varnosti in interesov.

Odstopil je ameriški zunanji minister Rogers, komaj nekaj dni po svoji tiskovni konferenci, na kateri je orisal bližnje naloge ameriške zunanje politike. Njegov naslednik je postal Henry Kissinger.

V Gorici sta bila obsojena dva peka, ker sta prodajala kruh po previsoki ceni. Po vsej deželi Furlaniji - Julijski krajini se nadaljuje akcija kontrole cen.

3 Kaj je rekel brat

MIKLAVŽ GORBIČ
IZTOK ŠUŠTERŠIČ

5. »Kaj me bo zanimalo?«, je vprašal Rajko in na obrazu se mu je poznalo, da spet pričakuje nekakšno izzivanje.

»Drevi utegneš?«

»Utegnem — kaj, zakaj?«

»Vozit se bomo šli,« je dejal Ivo,

»Imate avto?«

»Za to ne skrbi. Dobili ga bomo.« Kiki je malomarno zamahnil in pomežiknil Ivo.

»Kje?«, je vprašal Rajko, ko da se mu je šele zdaj posvetilo.

»V Pribežni ulici.«

»Povej mu,« je rekel Kiki Ivo, »za kaj gre, sicer se bo

predolgo repenčil.«

6. »Ne sitnari,« je Ivo resno zavrnil Kikija in ga odrinil. »Čigav avto,« je vprašal Rajko.

»Tega ne vemo,« je odvrnil Ivo. »Je pa varno. Pre-

gledano stoodstotno.«

»No,« je pokimal Rajko, »se mi je zdelo. Javno. Avto-

šile kradete.«

»Vrnili ga bomo!«

»To zmeraj storite?« je dejal Rajko in nič ni kazalo, da se mu mudi.

»No,« je zamencal Kiki, »kaj takega pravzaprav nismo še nikoli delali.«

»In ko ste se na to spomnili, naj grem pa jaz zraven?

Si neumen?«

»Ne, to ne,« je odkimal Rajko, »ampak tega si ne bi upal. Ivo, ali kaj pomisliš na to, kaj počneš?«

Ivo in Kiki sta se pomenljivo spogledala. Kiki je z očmi nekaj zahteval, Ivo pa je odkimal in rekel Rajku: »No, Slenski, hvala za pridigo! Adijo!«

Obrnil se je, da bi odšel, Kiki pa se je stagnil, da bi vsaj malo dosegel Rajkovo velikost; posrečilo se mu ni. »Po-

slušaj, Slenski,« je sikal, »če boš o tem kje kaj zini, te bomo zmlatili do brifofa!«

»Res?« se je nasmehnil Rajko, ne da bi se napihnil.

»Res,« je rekel Ivo, ki se je bil vrnil. Ne bodo ti pomagali ne tvoja slavna telovadnica, ne tvoj športni tip in ne tvoja klapa.«

»Sami boste padli noter,« je rekel Rajko. »Jaz vas ne bom tlačil.«